

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	64-26/304161
Otsuse kuupäev	29.04.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	EK KV SPV3 OÜ vaidlustus Elektrilevi OÜ riigihankes „Liinikoridoride laiendus- ja hooldustööde teostamine Harjumaal, Järvamaal, Tallinna ja Maardu linnas ning Viimsi vallas“ (viitenumber 304161) EK KV SPV3 OÜ pakkumuse tagasilükkamise ning Segesment OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, EK KV SPV3 OÜ, esindaja vandeadvokaat Kärt Saar Hankija, Elektrilevi OÜ, esindaja Hellis Võsu Kolmas isik, Segesment OÜ, esindaja Margus Saul
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 5 ja RHS § 198 lg 1 alusel

- 1. Rahuldada EK KV SPV3 OÜ vaidlustus ja tunnistada kehtetuks Elektrilevi OÜ otsused EK KV SPV3 OÜ pakkumuse tagasilükkamise ning Segesment OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise kohta.**
- 2. Mõista Elektrilevi OÜ-lt EK KV SPV3 OÜ kasuks välja lepingulise esindaja kulud 2070 eurot käibemaksuta ja riigilõiv 2560 eurot.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 24.12.2025 avaldas Elektrilevi OÜ (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris (edaspidi RHR) avatud hankemenetlusega läbiviidava riigihanke „Liinikoridoride laiendus- ja hooldustööde teostamine Harjumaal, Järvamaal, Tallinna ja Maardu linnas ning Viimsi vallas“ (viitenumber 304161) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD), sh Vastavustingimused.

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitasid pakkumused 12 pakkujat, nende hulgas EK KV SPV3 OÜ ja Segesment OÜ.

2. 27.03.2026 otsustega lükkas Hankija mh tagasi EK KV SPV3 OÜ pakkumuse ning tunnistas edukaks Segesment OÜ pakkumuse.

3. 06.04.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) EK KV SPV3 OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele lükata Vaidlustaja pakkumus tagasi ning tunnistada edukaks Segesment OÜ (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 13.04.2026 kirjaga nr 12.2-10/64 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 16.04.2026 ja neile vastamiseks 21.04.2026. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude taotluse Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **EK KV SPV3 OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine on õigusvastane

5.1.1. Vastavustingimus: *Pakkujal peab hanke esemeks olevate tööde teostamiseks olema vähemalt üks töötoiming eest vastutavaks määratud isik ehk täieõiguslik C-isik [---] (edaspidi Tingimus)*

Küsimused ettevõtjale: 1. Vormi 5 kohane nimekiri (Dokumendi vorm /Vorm_5_Töötajate_nimekiri.docx) 2. Kas vormil 5 toodud isikud on pakkuja töötajad? "EI" vastuse korral esitada koos pakkumusega vabas vormis (eel)kokkuleppe vastavate isikute kasutamiseks raamlepingu täitmisel. (Vabas vormis dokument)

Vaidlustaja C isikuks on K.P., kellega Vaidlustaja sõlmis 01.11.2024 töövõtulepingu (edaspidi Leping). Vaidlustaja ja K.P. vahel sõlmitud Lepingu kohaselt saab Vaidlustaja K.P.-d kasutada tähtajatult elektrialase konsultatsiooni ja kontrolli teostamisel (Lepingu p 2.1).

Kuna Vaidlustaja pidas teda enda töötajaks, esitas ta K.P. nime vormil 5 „töötajate nimekiri“ ja küsimusele vastuseks „JAH“. Vaidlustaja ei lisanud Lepingut ega muud kokkulepet.

5.1.2. Hankijal tekkis kahtlus, kas K.P. on Vaidlustaja töötaja, ja ta esitas 02.02.2026 Vaidlustajale päringu. Vastuseks saatis Vaidlustaja K.P.-ga sõlmitud Lepingut.

5.1.3. Hankija lükkas Vaidlustaja pakkumuse tagasi leides, et K.P. ei ole Vaidlustaja töötaja ning Vaidlustaja ei ole õigeaegselt esitanud (eel)kokkulepet K.P. kasutamiseks C-isikuna.

Otsusest nähtuvalt vastab K.P. C-isikule ette nähtud nõuetele.

Õige ei ole väide, et pakkumuse esitamise hetkel nõutav kokkulepe K.P.-ga puudus. Pakkumuse esitamise ajal 23.01.2026 oli Leping juba sõlmitud ja Hankija sai seda objektiivselt kontrollida.

5.2. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine on õigusvastane.

Juhul, kui Vaidlustaja pakkumus tunnistada vastavaks, tuleb see tunnistada ka edukaks kui majanduslikult soodsaim pakkumus.

5.3. Vaidlustaja esitas 16.04.2026 täiendava seisukoha

5.3.1. Pakkumuse sisu ei muutu sellest, kas pakkuja saab isikut kasutada vabas vormis muu kokkuleppe alusel või töölepingu alusel. Vaidlustaja ei ole esitanud valeandmeid, vaid eksis õigussuhte määramisega Vaidlustaja ja K.P. vahel.

5.3.2. Kui Hankija andis Vaidlustajale võimaluse Leping esitada, siis pidi ta seda otsuse tegemisel arvesse võtma.

5.3.3. Vaidlustaja esitas tähtjaks Hankija nõutud selgitused, mistõttu ei ole alust pakkumuse tagasilükkamiseks. Samuti oleks Hankija pidanud kaaluma võimalust tunnistada Vaidlustaja pakkumus vastavaks, kuna selles ei esine sisulisi kõrvalekaldeid RHAD-is nimetatud tingimustest.

6. Hankija, **Elektrilevi OÜ**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Tingimuse kohaselt tuli juhul, kui isik ei ole pakkuja töötaja, esitada koos pakkumusega (eel)kokkulepe isiku kasutamiseks lepingu täitmisel. Hankija rõhutas seda eraldi ka RHAD-is „Hanke infomaterjal“. Vaidlustaja esitas pakkumuses vormil 5 nimekirja töötajatest, ühtegi muud kokkulepet koos pakkumusega ei esitatud.

6.2. Hankijal tekkis kahtlus, et isik, kelle Vaidlustaja esitas C-isikuna, ei ole Vaidlustaja töötaja. Hankija esitas pakkujale päringu eesmärgiga kontrollida pakkumuses esitatud andmete vastavust tegelikule olukorrale. Vastuseks esitas Vaidlustaja Leping, millest nähtus, et isik ei ole Vaidlustaja töötaja. Kuna Vaidlustaja jättis isiku kaasamiseks nõutud dokumendi koos pakkumusega esitamata, tunnistas Hankija Vaidlustaja pakkumuse mittevastavaks.

6.3. Vaidlustus tugineb väidetele, mille kohaselt on tema pakkumuse tagasilükkamine õigusvastane, kuna

- 1) vastavustingimustes nõutud kokkulepe C-isiku K.P.-ga oli pakkumuse esitamise ajal 23.01.2026 olemas;
- 2) Tingimus on kvalifitseerimise tingimus ja selle kohta käiva kohtupraktika järgi oleks Hankija pidanud hilisema teavevahetuse käigus esitatud dokumenti arvesse võtma.

6.3.1. Hankija kehtestas Tingimuse vastavustingimusena. C-isiku nõue ei olnud suunatud pakkuja üldise tehnilise või kutsealase suutlikkuse hindamisele, vaid konkreetse lepingu täitmisel kasutatava ressursi olemasolu ja vastavuse kontrollile.

6.3.1.1. Hankija kehtestas C-isiku nõude selliselt, et pakkuja pidi pakkumuse esitamise hetkel lisaks isiku nimetamisele tõendama ka õigussuhet selle isikuga (juhul, kui pakkuja kinnitas, et tegemist ei ole tema töötajaga). Nõue esitada kokkulepe juhul, kui C-isik ei ole pakkuja töötaja, tähendab, et kontrollitakse mitte pelgalt isiku olemasolu, vaid pakkuja tegelikku

võimalust selle ressursi kasutamiseks hankelepingu täitmisel. Üksnes isiku nimetamine ei taga, et see isik on lepingu täitmise ajal reaalselt kaasatav. Hankija eesmärgiks on välistada olukord, kus pakkumuses viidatakse isikule, kelle osalemine ei ole tegelikult tagatud või sõltub ebakindlatest tulevikutingimustest.

6.3.1.2. Erinevalt kvalifitseerimise tingimustest on Tingimuses nõutud konkreetse lepingu täitmise ressursi olemasolu ja siduvust. C-isiku nõude kehtestamist vastavustingimusena toetab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26.02.2014 direktiivi 2014/25/EL art 87.

6.3.1.3. Hankija on õiguspäraselt kehtestanud C-isiku nõude just vastavustingimusena ja seetõttu ei tule Tingimusele analoogia korras kohaldada kvalifitseerimise tingimuste ning täiendavate selgituste ja dokumentide esitamise kohta käivat kohtupraktikat

6.3.2. Vaidlustaja esitas Tingimuse täitmiseks isikute nimekirja, kuid pakkumusest ei selgunud, kas isik(-ud) on tema töötaja(d) või mitte. Kokkuleppe esitamata jätmisega pakkuja sisuliselt kinnitas, et isik(ud) on tema töötajad, sest RHAD-i ülesehituse kohaselt tähendas kokkuleppe esitamata jätmine, et nimetatud isikuid tuleb käsitleda pakkuja sisemise ressursina.

6.3.2.1. Hankija kontrollis esitatud andmeid oma andmebaasis (Elektrilevi partnerite portaal), millest nähtus, et üks isik, kes vastas ainsana täieõiguslikule C-isikule seatud nõuetele, ei olnud Vaidlustaja töötaja. Hankijal tekkis põhjendatud kahtlus pakkumuses esitatud andmete õigsuses ning Hankija esitas Vaidlustajale päringu eesmärgiga täpsustada pakkumuses sisalduvaid andmeid ja nende tõlgendust. Vaidlustaja vastusena esitatud dokumendist nähtus, et nimetatud isik ei ole pakkuja töötaja. Töötajana on silmas peetud töölepingu alusel pakkuja koosseisulisi isikuid.

6.3.2.2. Vaidlustaja pakkumuses esitatud teave oli eksitav osas, milles see puudutab isiku staatust ja tema kaasamise õiguslikku alust lepingu täitmisele. Tegemist ei ole pelgalt ebaselgusega, vaid olukorraga, kus pakkumuse põhjal kujunes Hankijal põhjendatud, kuid hiljem ümberlõkatud arusaam nõude täidetusest.

RHS § 95 lg 4 p-i 9 kohaselt võib hankija kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja, kes on esitanud valeandmeid oma kvalifikatsiooni tõendamiseks. Seega, kui lähtuda Vaidlustaja käsitlusest, mille kohaselt C-isiku nõue kujutab endast kvalifitseerimise tingimust, tuleks hinnata, kas tegemist on olukorraga, kus pakkumuses esitatud teave kujutab endast tegelikkusele mittevastavat või eksitavat asjaolu kvalifitseerimise seisukohalt.

6.3.2.3. Vaidlustaja väide, et Tingimuses nõutud kokkulepe C-isiku K.P.-ga oli pakkumuse esitamise ajal olemas, ei ole vaidluse lahendamisel asjakohane ja ei muuda Hankija otsust õigusvastaseks.

Hankija lähtus otsuse tegemisel RHAD-is sätestatud nõuetest, mh sellest, et andmed C-isiku olemasolu kohta tuli pakkujal esitada just vastavustingimuste raames koos pakkumusega. Kuigi Vaidlustaja väitel oli Leping olemas enne pakkumuse esitamise tähtaega, ei muuda see Hankija hinnangut. RHAD nõudis vastava (eel)kokkuleppe esitamist koos pakkumusega. Dokumendi hilisem esitamine ei ole lubatav, kuna see annaks pakkujale võimaluse viia oma pakkumus tagantjärele nõuetega vastavusse ja just sellel alusel on Hankija Vaidlustaja pakkumuse tagasi lükanud.

6.3.2.4. Hankemenetluses ei ole määrav üksnes dokumentide koostamise/sõlmimise kuupäev, vaid see, millal dokument esitati hankijale pakkumuse koosseisus ja oli kontrollitav. Hankijal on kohustus hinnata pakkumuse vastavust pakkumuse esitamise tähtajaks esitatud

dokumentide alusel, mitte hilisemate väidete, selgituste või dokumentide alusel. Dokumentide hilisem esitamine kujutab endast pakkumuse sisulist täiendamist/muutmist, mis ei ole kooskõlas riigihangete korraldamise põhimõtetega, eelkõige läbipaistvuse ja pakkujate võrdse kohtlemise põhimõtetega. Seega ei muuda Vaidlustaja ja K.P. vahelise Lepingu varasem sõlmimise kuupäev asjaolu, et Hankijal puudus pakkumuse esitamise hetkel võimalus kontrollida C-isiku kasutamist.

6.3.2.5. Vaidlustaja on jätnud esitamata RHAD-is selgesõnaliselt nõutud kokkuleppe C-isiku kohta. Vaidlustaja poolt alles pärast pakkumuste esitamise tähtaega esitatud Leping ei ole käsitatav lubatud selgitusena, vaid kujutab endast pakkumuse sisulist täiendamist. Pärast pakkumuste esitamise tähtaega ei ole lubatud muuta pakkumuses esitatud kinnitusi ega täiendada neid dokumentidega, mille esitamine oli nõutud pakkumuse koosseisus.

6.4. 21.04.2026 esitas Hankija täiendava seisukoha.

6.4.1. Hankija ei nõustu Vaidlustaja arvamusega, et pakkumuse sisu sellest ei muutu, kas pakkuja saab nõutud isikut kasutada vabas vormis muu kokkuleppe alusel või töövõtulepingu alusel.

Hankija kehtestatud Tingimus oli sõnastatud ühemõtteliselt ning Tingimuse täitmisest sõltus pakkumuse koosseis, st mis dokumente pidi pakkuja koos pakkumusega esitama: kui C-isiku puhul on tegemist pakkuja töötajaga, ei olnud vaja täiendavaid dokumente esitada; kui C-isik ei ole pakkuja töötaja, pidi pakkuja koos pakkumusega esitama ka vastava (eel)kokkuleppe. Vaidlustaja seda kokkulepet koos pakkumusega ei esitanud, vaid tegi seda alles täiendava teavevahetuse käigus.

Vaidlustaja käsitlus, mille kohaselt töösuhte liigist ei sõltu pakkumuse sisu, viiks olukorrani, kus pakkuja saab valida enda jaoks soodsama lahenduse, vältida nõutud dokumentide esitamist ning esitada need alles pärast pakkumuste esitamise tähtaega. See ei ole kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega.

6.4.2. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Hankija ei võtnud Vaidlustaja selgitust arvesse ega ka sellega, justkui oleks Hankija käitumine olnud vastuoluline.

Hankija on Vaidlustaja selgitused läbi vaadanud ning nende pinnalt esitanud täiendava täpsustava küsimuse eesmärgiga kontrollida esitatud teabe usaldusväärsust. Algse päringu käigus esitas Vaidlustaja Hankijale PDF-vormingus dokumendi, milles on kuupäev 01.11.2024. Kuna dokumendil toodud kuupäev ei olnud Hankija jaoks kontrollitav, esitas Hankija pakkujale täiendava täpsustava küsimuse eesmärgiga kontrollida, et esitatud kokkulepe on varasem kui pakkumuste esitamise tähtaeg (Riigikohtu otsus 3-19-1501, p 17). Hankija täpsustas ka võimalikud tõendamisviisid, et pakkuja saaks täpsemalt ja paremini aru, mida Hankija ootab. Vaidlustaja esitas Hankijale vastuseks:

Antud leping on hakanud kehtima sõlmimise hetkest, ehk siis 1.11.2024. Lepingul on allkirjad ja see ongi kogu vajalik ajaline tempel, mida lepingu kehtivuse jaoks on tarvis Eesti vabariigis.

Seega ei tõendanud Vaidlustaja oma vastuses Hankijale, et dokument eksisteeris juba pakkumuse esitamise ajal. Kindlust vastava kokkuleppe olemasolu kohta ei anna ka Vaidlustaja vaidlustuses esitatud viide Lepingu aluseks olnud Wordi faili metaandmetele, mille järgi loodi dokument 30.10.2024, kuna see ei tõenda, et allkirjastati ja esitati sama dokument (Vaidlustaja esitas Lepingu PDF-vormingus, kus ei olnud võimalik aluseks oleva Wordi faili metaandmeid kontrollida).

6.4.3. Hankija on täitnud Riigihankes oma selgituse küsimise kohustuse (korduvalt). Hankija on vaadanud sisuliselt läbi Vaidlustaja esitatud selgitused ning nende pinnalt esitanud

täiendava täpsustava küsimuse eesmärgiga kontrollida esitatud teabe usaldusväärsust ning teinud otsuse tuginedes nii pakkumuses esitatud kui ka teabevahetuse käigus saadud infole. Asjaolu, et otsus ei olnud Vaidlustajale meelepärase, ei anna alust Hankija otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

6.4.4. Asjaolu, et Vaidlustaja esitas Hankija nõutud tähtjaks vastuse selgitusele ja lisas ka Lepingu, ei tähenda, et Hankija oleks kohustatud arvestama kõiki hiljem esitatud dokumente sõltumata nende sisust ja kontrollitavusest, ning pakkumuse vastavaks tunnistama.

6.4.5. Pakkumuse koosseis oleneb määratlusest, kas C-isiku puhul on tegemist pakkuja töötajaga või mitte ja vastavalt Tingimusele pidi täieõiguslik C-isik (vähemalt üks) olema olema pakkumuse esitamise hetkel. Hankijal pidi olema võimalik seda pakkumuse põhjal kontrollida ja hilisem töövõtulepingu esitamine lisab pakkumusele elemendi, mis pidi sisalduma juba pakkumuse esitamise hetkel. Selline muudatus ei ole käsitatav selgitusena, vaid pakkumuse sisulise lubamatu muutmisena. Tegemist oli sisulise kõrvalekaldega.

7. Kolmas isik, **Segesment OÜ**, vaidleb vaidlustusele vastu.

Pakkumuse vastavuse kontrollimiseks peab piisama dokumentidest, mis on kättesaadavad RHR-ist.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Hankija ei ole RHAD-is nõudnud, et C-isik peaks olema pakkuja töötaja, kuid on nõudnud, et juhul, kui isik pakkuja töötaja ei ole, tuleb selle isiku kohta esitada vabas vormis (eel)kokkulepe tema kasutamiseks lepingu täitmisel. Seega pakkujatele pidi olema Tingimusest arusaadav, et pakkumuses tuleb esitada lisaks isiku andmetele Vormil 5 ka (eel)kokkulepe selle isiku kasutamiseks hankelepingu täitmisel, kui Vormil 5 nimetatud C-isik ei ole pakkuja töötaja.

Vaidlustaja ei väida, et tal sellist kohustust (esitada töötajaks mitteoleva C-isiku kohta (eel)kokkulepe) RHAD-ist tulenevalt ei olnud.

9. Vaidluse all ei ole, et Vaidlustaja esitas Tingimuse täitmiseks pakkumuses tähtaegselt Vormi 5, millel oli mh *töötoimingu eest vastutavaks isikuks määratud täieõigusliku C-isikuna* K.P. Samuti puudub vaidlus, et K.P., kes Vormil 5 esitatud isikutest ainsana saaks olla hankelepingu täitmisel C-isik, ei ole Vaidlustaja töötaja ja tema kohta ei ole Vaidlustaja pakkumuses nõutud (eel)kokkulepet esitanud. Tingimuses nõutava (eel)kokkuleppe (Lepingu) esitas Vaidlustaja vastuseks Hankija 02.02.2026 selgitustaotlusele.

Puudub vaidlus, et töövõtuleping (käsundusleping) võiks oma vormi poolest olla dokument, mis täidaks RHAD-is kehtestatud (eel)kokkulepe nõude.

9.1. Vaidlustaja selgitus, et ta pidas K.P.-d mingil põhjusel oma töötajaks, ei ole asjasse puutuv. On fakt, et Hankija tuvastatud puudus Vaidlustaja pakkumuses esines - K.P. kohta tuli pakkumuses (eel)kokkulepe esitada, kuid Vaidlustaja seda ei teinud.

9.2. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustajaga, et Hankija oleks võinud Vaidlustaja pakkumuse tunnistada vastavaks ka RHS § 114 lg 2 teise lause alusel (ilma (eel)kokkuleppeta), kuna Lepingu esitamata jätmise ei olnud sisuline kõrvalekalle RHAD-ist.

Vaidlustuskomisjon mõistab, et Hankija vaates on töölepinguga töötaja nn pakkuja oma ressurs, mida aga ei ole isik, kes pakkuja juures ei tööta. Seega (eel)kokkuleppe küsimine

pakkumuses oli Hankija viis veenduda, et see nn laenatud ressurss on hankelepingu täimiseks pakkuja poolt ka päriselt kättesaadav. Sellise kokkuleppe puudumine võib seada ohtu hankelepingu nõuetekohase täitmise nõuetekohase isiku poolt ja sellist võimalikku riski ei pea Hankija pidama mittesisuliseks kõrvalekaldeks RHAD-ist.

10. Kokkuvõtlikult lükkas Hankija Vaidlustaja pakkumuse 27.03.2026 otsusega tagasi, sest esitamata oli jäetud vabas vormis (eel)kokkuleppe C-isiku kohta ja Hankija pidas selgituste küsimise käigus esitatud Lepinguga arvestamist lubamatuks *pakkumuse sisuliseks ümberkujundamiseks*.

Seega Hankija otsuse õiguspärasus sõltub antud juhul üksnes sellest, kas Hankija pidi lubama Vaidlustajal puudust, mis seisnes Lepinguga esitamata jätmises pakkumuste esitamise tähtpäevaks, selgitusele vastamise korras kõrvaldada või mitte, sh kas Hankija pidi vastuseks selgitustaotlusele esitatud Lepinguga Vaidlustaja pakkumuse vastavuse kontrollimisel arvestama. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et pidi.

Hankija viitab küll RHS § 95 lg 4 p-ile 9 seoses valeandmete esitamisega Vaidlustaja poolt, kuid Hankija ei ole lükanud Vaidlustaja pakkumust sellel alusel tagasi ega saakski seda teha, sest RHS § 95 lg 4 p 9 töötab kõrvaldamise alusena vaid kõrvaldamise aluste puudumise või kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta valeandmete esitamisel, kuid mitte pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja selle tagasilükkamisel.

10.1. Õige on Hankija väide otsuses, et *kõik pakkujad pidid esitama õiged andmed ja vajadusel (lisa)dokumendid ajaliselt võrdselt, koos pakkumusega*. Samas on olemas pikaajaline ja rohke kohtupraktika selle kohta, et ilmselgete vigade parandamist, mis pakkumust ei muuda, peab hankija üldreeglina siiski lubama.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kohtupraktika ei tee sisulist vahet kitsalt sellest aspektist lähtudes, kas selgitusi küsitakse kvalifitseerimise või pakkumuse vastavust tõendava tingimusega seoses, vastupidi – nt on Ringkonnakohus otsuses 3-23-1783, p-is 16, mh möönnud, et kuigi Riigikohtu otsuse 3-19-1501 p-is 18 avaldatud seisukoht puudutas pakkuja kvalifikatsiooni kontrollimist, on *eeltoodud seisukohad* [pakkuja peab küll olema hoolas, kuid see ei tähenda, et hankija võiks ilma kaaluka põhjuseta kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja, kes on esitanud pakkumuses ebaselgeid andmeid, mille ebaselgus on lihtsalt kõrvaldatav] *asjakohased ka pakkumuse vastavuse hindamisel*. Isegi kui praeguse asja lahendamiseks, sh kohaldatava kohtupraktika selekteerimiseks, ei ole vaja eraldi välja selgitada, kas Tingimus on oma olemuselt kvalifitseerimis- või vastavustingimus, saab vaidlustuskomisjon antud juhul väita, et Riigihankes on C-isik vajalik Riigihanke tulemusel sõlmitava hankelepingu täitmiseks, RHAD-is on Tingimus sätestatud pakkumuse vastavustingimusena ja keegi ei ole RHAD-i vaidlustanud.

10.2. Mitte iga kord, kui hankija annab pakkujale võimaluse pakkumuses dokumendi esitamata jätmisega seonduvaid asjaolusid selgitada, ei pea hankija vastuseks esitatud dokumendiga arvestama, kuid praegusel juhul ei esine vaidlustuskomisjoni hinnangul asjaolusid, mis sellist Hankija tegevust (Lepinguga arvestamata jätmist) põhjendaksid ja õigustaksid.

10.2.1. RHS § 114 lg-st 2 tulenevalt lükkab hankija pakkumuse tagasi, kui see ei vasta RHAD-is esitatud tingimustele või isegi pakkuja antud selgituste põhjal ei ole võimalik üheselt hinnata tema pakkumuse vastavust RHAD-is esitatud tingimustele. Pakkujalt selgituste või selgitamist võimaldavate dokumentide küsimist (sh pakkumuses esitatud andmete kohta) reguleerib RHS § 46 lg 4. Nimetatud sättega on Eesti õigusesse üle võetud direktiivi 2014/24/EL art 56 lg 3, millest tulenevalt juhul, kui ettevõtja esitatav teave või dokumendid on või tunduvad olevat mittetäielikud või vigased või kui konkreetsed

dokumendid on puudu, võib hankija, kui siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti, nõuda asjaomaselt ettevõtjalt vastava teabe või dokumentide esitamist, lisamist, selgitamist või täiendamist sobiva tähtaja jooksul, tingimusel et selline nõue esitatakse täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega. Seega ei välista direktiiv iseenesest hankija võimalust nõuda pakkujalt mh puuduolevate dokumentide esitamist, ega keela nende vastuvõtmist juhul, kui pakkuja on esitanud need vastuseks selgitustaotlusele.

10.2.2. RHS § 46 lg 4 ja § 114 lg 2 alusel saab küsida ning otsuse tegemisel arvesse võtta vaid täpsustusi, selgitusi ja täiendusi selliste andmete kohta, mis on faktiliselt juba pakkumuses esitatud. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et antud juhul olid Vaidlustaja pakkumuses esitatud Vormil 5 andmed K.P. kohta ja Hankijal ei ole põhjust kahelda selles, et Vaidlustajal oli juba pakkumuse esitamisel soov kasutada K.P.-d hankelepingu täitmisel C-isikuna. Seega andmed töötoimingu eest vastutava C-isiku K.P. kohta ei olnud pakkumuses täielikult esitamata ja asjakohaselt on Vaidlustaja pakkumuses tõendamata vaid see, kas Vaidlustaja ja K.P. vahel on faktiliselt olemas (eel)kokkulepe K.P. kasutamiseks hankelepingu täitmisel, millise kokkuleppe puudumine võiks seada ohtu hankelepingu nõuetekohase täitmise.

Hankija küsis Vaidlustajalt puuduva (eel)kokkulepe kohta selgitust ja Vaidlustaja esitas Lepingu. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Leping iseenesest selgitas juba pakkumuses esitatud andmeid C-isiku kohta ja Lepinguga ei soovinud Vaidlustaja esmakordselt tõendada Tingimuses nõutud C-isiku olemasolu. Lepingu eesmärk oli kõrvaldada Hankija kahtlus sellest, et Vaidlustajal äkki ei olegi K.P.-ga kokkulepet K.P. osalemiseks hankelepingu täitmisel.

10.2.3 Vaidlustuskomisjon seisukohal, et C-isiku kohta Vormil 5 esitatud andmed on piisava täpsusega selleks, et selgituste küsimine (eel)kokkuleppe saamiseks ei tähendaks Vaidlustajaga läbirääkimistesse astumist ning puuduse kõrvaldamine ei eeldaks uue pakkumuse esitamist või pakkumuse ümberkujundamist (Vaidlustaja pakkumuses nimetatud isik K.P. jääks pakkumuse kohaseks C-isikuks ka siis, kui hilisem (ee)kokkulepe tõendab tema kasutamist hankelepingu täitmisel mitte töölepingu vaid töövõtulepingu (käsunduslepingu) alusel). Tulenevalt eespooltoodust ei ole õige Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks ja see tuleb tunnistada kehtetuks.

11. Kohtupraktika seob pakkujate võrdse kohtlemise põhimõtte järgimiseks selgitustele vastamise korras uute andmete ja dokumentide esitamise võimaluse üksnes selliste andmete ja dokumentidega, mille puhul on võimalik objektiivselt kontrollida, et need on varasemad kui pakkumuste esitamise tähtaeg (nt Riigikohtu 20.12.2019 otsus nr 3-19-1501, p 17; Euroopa Kohtu otsused kohtuasjades C-131/16, p 36, ja C-336/12, p-id 36–37 ja 39).

Puudub vaidlus, et Vaidlustaja esitas Lepingu pdf-formaadis, mille kohta Hankija on selgitanud, et sealt ei olnud võimalik aluseks oleva Wordi faili metaandmeid kontrollida.

Ringkonnakohus on asja 3-23-1783 p-is 24 analoogselt olukorras seoses pdf formaadis esitatud dokumendi allkirjastamise objektiivse kontrollitavusega märkinud järgmist:

Ringkonnakohus ei nõustu siiski hinnanguga, et kinnituskirja koostamise või saamise aeg ei ole üldse objektiivselt kontrollitav. Kõnealust nõuet (vt ka Euroopa Kohtu 10.10.2013 otsus kohtuasjas C-336/12, Manova, p 39) ei ole põhjendatud sisustada nii, et dokumendi või andmete olemasolu enne pakkumuste esitamise tähtaega peaks olema väljaspool mõistlikku kahtlust (st seda kinnitavad ümberlükkamatud tõendid). Kontrolli objektiivsus viitab pigem erapooletusele. See tähendab, et piirduda ei saa pelgalt pakkuja enda kinnitusega vm potentsiaalselt kallutatud tõenditega. Saltex Oy 14.05.2023 dateeritud kinnituskiri on ilmselgelt allkirjastatud paberil ja seejärel skaneeritud ning salvestatud pdf-formaati. Järelikult saavad pdf-faili metaandmed anda teavet üksnes paberdokumendi elektroonilise

koopia loomise aja kohta, kuid mitte tõendada dokumendi tegeliku allkirjastamise aega. Kui dokument on kaebajale edastatud elektrooniliselt, siis võivad metaandmed kaudselt viidata dokumendi varaseima võimaliku kättesaamise ajale, kuid selle kohta oleks asjakohasem tõend siiski e-kiri, millega see dokument kaebajale edastati. Seejuures tuleb märkida, et kuigi pdf-faili loomishetke kajastavad metaandmed üldjuhul pelgalt teisele andmekandjale salvestamisega ei muutu (sh on kohtute infosüsteemis oleva kinnituskirja metaandmetes faili loomise ajaks jätkuvalt 07.07.2023), ei ole siiski tegemist andmetega, mida ei saaks üldse muuta ja mis saaksid seetõttu olla „ümberlükkamatud“. Pdf-failide metaandmete (sh „Created“) muutmiseks on mitmeid programme ja veebilehti (nt <https://pdfcandy.com/editpdf-meta.html>), mis võimaldaksid senise 07.07.2023 kuupäeva hõlpsasti (sh tasuta) asendada varasemaga (nt 14.05.2023) [---].

Seega üksnes asjaolu, et vastuseks Hankija selgitustaotlusele esitatud Leping on esmalt Vaidlustaja ja K.P. poolt omakäeliselt allkirjastatud ja Hankijale edastatud pdf-formaadis ei tähenda automaatselt Hankija jaoks objektiivset võimatust kontrollida asjaolu, kas see on varasem kui pakkumuste esitamise tähtaeg.

12. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus

Kuna vaidlustuskomisjon tunnistab kehtetuks Hankija otsuse, millega Vaidlustaja pakkumus lükati tagasi, tuleb hankemenetluse etapiviisilisuse põhimõttest tulenevalt tunnistada kehtetuks ka Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamiseks, kuna sellele ei eelnenud õiguspärasest otsust pakkumuste vastavaks tunnistamiseks või tagasilükkamiseks (RHS § 117 lg 1).

13. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus kuulub RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel rahuldamisele, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

Vaidlustaja on esitanud tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks 9 tunni eest summas 2070 eurot käibemaksuta tunnihinnaga 230 eurot (käibemaksuta). Vaidlustuskomisjon leiab, et kulud on asja mahtu ja keerukust arvestades vajalikud ja põhjendatud ning tuleb Hankijalt välja mõista. Lisaks mõistab vaidlustuskomisjon Hankijalt välja vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõivu summas 2560 eurot.

Hankija ja Kolmanda isiku kulud jäävad nende endi kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Angelika Timusk